

Egy év – egy kép: Alcor Csillagászati Szakkör, Szeged (1979)

Harminc év nem négyszáz, mégis, ez a három évtized nagyobb értékű számunkra (bizonyos értelemben), mint a sárguló könyvlapokról üzenő évszázadok

Szegedi gimnazistaként már rendszeresen jártam – legfiatalabbként – a Csápenszky István vezette TIT csillagász szakkörre. 1977-ben elküldtek a gyöngyösi szakkörvezetői továbbképzésre. Még véget sem ért az egy hetes bentlakásos program, telefonált Károly Csaba (a Csongrád megyei TIT Csillagászati Szakosztály vezetője), és megbízott, hogy őstől vezessek egy általános iskolában csillagászati szakkört. Megdobbant a szívem, mert kiderült: a szóban forgó iskola a Dózsa György Általános Iskola volt, ahol nyolc osztályomat kijártam! Az iskolaigazgató, Kecskés Antal nagy örömmel fogadta korábbi tanítványát, és elindult életem nagy kalandja.

A tanárok mindenben segítettek a csillagász szakkört, amit kb. tucatnyi hetedik-nyolcadik osztályos diák alkotott. Az igazgató segítségével leselejtezett iskolai padok vascsöveiből a Föld és Ég alapján és megkeresett távcsőépítő amatőr csillagászok segítségével, Kulin György készítette optikákkal egy sor Kepler-távcsövet készítettünk állvánnyal, amit ingyen kaptak meg a szakkör tagjai. A hangulat nagyon jó volt, sokan az elsők közül még a következő években is eljárak. Az előadások anyagait több szakkönyvből és a Föld és Ég folyóiratban megjelenő friss hírekből állítottam össze, amiből végül egy saját könyvet készítettem. Ennek egyetlen, bekötött példányát még őrzöm. A szóban forgó kép 1979 tavaszán készült. A Dózsa iskola udvarának központi lépcsősoránál sorakoztunk fel. Körülbelül ettől kezdve neveztük magunkat Alcor Szakkörnek (ekkor még nem volt tudomásunk arról, hogy ugyanilyen néven Orosházán is működik egy felnőtt szakkör). A névválasztás saját ötletem volt, még egy kis logónk is készült, sőt tagkönyvünk is, amit édesanyám Erika írógépen „sokszorosítottam” egyen-

ként bepötyögve, kartonpapírból kivágott igazolvány méretű lapocskákra. A sajátom még megvan. A minta egyértelműen a CSBK volt.

Mindenki nevére már nem emlékszem, de akik még eszembe jutnak: hátsó sor, balról: Tóth József, Cserép András, Budavári Attila (akkor már dolgozó fiatal, sokan ismerik a régi amatőrök közül is), második sor, balról: ? lány, ? fiú, Nagy Zoltán (szintén akkor már dolgozó fiatal, sokak által ismert amatőr, „a vasutas”), harmadik sor: Mészáros ? lány, Tóth Attila (ő tartott ki a legtovább az Alcor szakkör mellett, jelenleg grafikus Budapesten), ? lány, jómagam, e sorok lejegyzője (még szakáll nélkül), és Taró Kati (ő is sokáig volt alcoros).

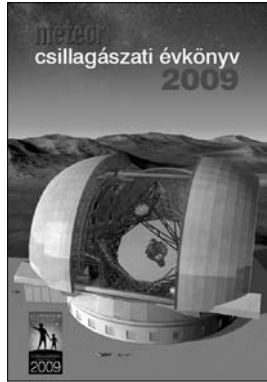
Amikor a Dózsa iskola már nem tudta tovább vállalni fenntartásunkat, Nagy Zolival és Tóth Attilával nyakunkba vettük Szegedet, és némi keresés után végül rátaláltunk a Bartók Béla Művelődési Központ csodálatos kollektívájára, amely befogadta a szakkört, és onnantól Alcor Klub néven még nagyon sok évig működhattunk tovább!

Hegedüs Tibor

Meteor csillagászati évkönyv 2009

1609 sorsfordító év a csillagászat történetében: a távcső csillagászati alkalmazása gyökeresen megváltoztatta a tudományágat. Az új típusú műszerrel az „új típusú” tudós is színre lépett: a korszak legjelentősebb, legnagyobb hatású csillagásza, Galileo Galilei. Évkönyvünkben a négy évszázaddal ezelőtt történetekre emlékezünk, amikor először közöljük magyar fordításban Galilei korszakalkotó művét, a Sidereus Nunciust, és összefoglalást adunk a távcső „őstörténetéről”. Hosszabb lélegzetű cikkekben mutatjuk be a jelen és a közeljövő földi és űrbeli távcsöveit és a csillagászat legjobb eredményeit.

Kalendáriumunk részletesen foglalkozik a 2009-es év égi és földi csillagászati eseményeivel, a nemzetközi évhez kapcsolódó

eseményekkel, évfordulókkal. A Csillagászat Nemzetközi Éve tiszteletére évkönyvünk minden korábbinál nagyobb terjedelemben, közel 400 oldalon jelenik meg.

Ízelítő évkönyvünk tartalmából:

- Hogyan kezdődött a fény korszaka?
- Válogatás a változócsillagászat új eredményeiből
- Újdonságok a Naprendszerben
- Négy száz éves a távcső

- Sidereus Nuncius
- Mérföldkövek a csillagászat és a megfigyelésközök fejlődésében
- ELTervezett távcsövek
- Űrtávcsövek

Évkönyvünket folyamatosan postázzuk azon tagjainknak, akik rendezik 2009-ra szóló tagdíjukat. Ára nem tagok számára 1950 Ft, megrendelhető az MCSE-től, megvásárolható a Polaris Csillagvizsgálóban.

Csillagvadászat: tudományról – játékosan. Érdekel a csillagászat és az űrkutatás? Tudod, mitől világít a Hold? Tudod, melyik az a bolygó, amit a római harcistenről neveztek el? Szerinted miből áll a Tejút? Vajon kerülhet-e a Jupiter a Mars és a Nap közé? Igaz, hogy a Föld korong alakú? Ha

szívesen tennél egy képzeletbeli űrutazást, a Csillagvadászat társasjátékban a Földről indulva űrhajóddal eljuthatsz a Naprendszer bolygóihoz. Utad során csillagászati kérdésekre válaszolva szerencsecsillagokra kell vadásznod, melyek átsegítenek a veszélyes helyzeteken és egyéb akadályokon.

A csillagászat sokak számára még mindig valami misztikus, távoli tudomány, pedig az űridőjárásról, az űrtávcsövekről vagy a bolygók felszínét kutató önjáró szondákról szóló híradások a mindennapjaink részévé váltak. A Csillagvadászat tudományos ismeretterjesztő társasjáték célja, hogy játékosan bővítse csillagászati ismereteinket. A játékkártyákon szereplő kérdéseket két tudásszinthez igazítottuk, hogy a játék kezdők és haladók számára egyaránt élvezetes legyen. A játék 8 éves kortól ajánlott.

Szerző: Hotya Hajni, szaklektor: Dr. Kővári Zsolt (MTA KTM CSKI)

A társasjáték kapható a játékboltokban és a Polaris Csillagvizsgálóban.

Űrkorszak

Horváth András, Szabó Attila, Ekren Kiadó Kft., 2008, ISBN 978-963-87565-4-1, 255 számozott oldal, ára: 5490 Ft

Régen nem jelent már meg magyar nyelven az űrkorszak történetét ilyen részletességgel tárgyaló, szakmailag minden tekintetben korrekt, megbízható könyv. Persze ezt garantálja az írók személye is: Horváth András annak idején részt vett az Űrhajózási Lexikon és az Űrtan összeállításában, Szabó Attila ez utóbbiban vállalt komoly szerepet. Az Űrkorszak esetében a külső és a belső egyaránt fontos szerepet kapott. A kívül keményfedeles könyv minden egyes oldala színes nyomású. A szerzők által válogatott képek közül számos még nem jelent meg magyar nyelvű kiadványban.

Ha azt mondom, hogy a könyv az űrkorszak történetét mutatja be, akkor valóban úgy is értem: nem csak az 50, 40 vagy 30 évvel előtti eseményekről tudósít jól érthető, követhető és élvezhető stílusban, de napjaink űrutasítását is bemutatja. Az első fejezetben az űrkorszak előtti múltból esik szó: őseink mítoszokban fellelhető elképzeléseitől egészen a V-2 hordozórakéta fejlesztéséig sok mindenről olvashatunk. Még a számos könyvben tárgyalt űrversenyéről szóló fejezet is egészen új megvilágításba kerül azáltal, hogy az amerikai holdprogram sikere mellett a szovjet titkos próbálkozásokat is bemutatja. Olvashatunk természetesen a Naprendszer kutatásáról (ezen belül a marsi élet utáni kutatás izgalmas, napjainkig tartó történetéről), az űrállomásokról (külön fejezet tárgyalja az ISS-t), valamint a Hubble Űrteleszkópról. S ami különösen érdekes lehet számunkra, az az, hogy igen hangsúlyosan szerepel Magyarország szerepe a világ űrutasításában, űrhajózásában, hazánk „űrtörténelme”.

Sokszor teszük fel a kérdést, no de mi haszna, mi értelme az űrutasításnak. A 8. fejezetben csak erre vonatkozó példákat tárnak

fel a szerzők. S az eddig felsorolt tartalom valójában csak a könyv első felét adja. Hiszen az Űrhajózási Lexikonhoz és az Űrtanhoz hasonlóan ebből a könyvből se maradhatott ki az űrkorszak történetének főbb eseményeit felvonultató kronológia, az űrnaptár. Hogy nem csak egy régi időket bemutató kiadványról van szó, jól mutatja az űrnaptár utolsó bejegyzése: „2008. május 26.: Az amerikai Phoenix űrszonda leszállt a Mars északi pólusának körzetében.” A könyv hibája talán csak az ára, az

űrutasítás iránt érdeklődőknek azonban mindenképp javaslom elolvasását, ha tehetik, megvételét – érdemes!

Horvai Ferenc

Ágasvári tél

Remek alkalmat találtunk a téli égbolttal való ismerkedésre azon ifjak számára, akik eddig csak nyári táborainkban fordították a fejüket az égbolt felé. Pont fél évvel vagyunk a szokásos júliusi táboroktól, így az égbolton zömében olyan csillagképek mutatkoznak, melyeket akkor nem lehet megfigyelni. Ráadásul a korán fekvőknek sem kell nagy kínokat kiállni, hiszen ilyenkor már délután 5 órától lehet észlelni, a kitartóbbak pedig akár 12 órán keresztül vallathatják az égboltot távcsövekkel. Téli észlelőhétvégenket január 30-a és február 1-je között rendezzük meg az Ágasvári Turistaházban, ahol szikrázóan csillagos égbolt, finom fogások és a kandelóban lobogó tűz várja az észlelőket.

Az észlelőhétvége részvételi díja 8900 Ft (irányár!), amely magában foglalja a szállást, a péntek vacsorától hétfő reggelig tartó étkezést, valamint a közös csomagszállítást is. Jelentkezési és befizetési határidő: január 20. Jelentkezni Boros-Oláh Mónikánál lehet a nozomi@mcse.hu címen.